

LOUIS KONINGS: EEN VERHAAL APART

Het onaangepaste leven van Ludovicus Konings

Geslacht: mannelijk
Lengte: 179
Kleur: gezond
Burg.staat: ongehuwd
Haar: blond
Mond: gewoon

Wenkbrauw: idem
Ogen: grijs
Aangezicht: ovaal
Neus: norm.
Kin: rond
Baard: geen

De foto toont een 19-jarige jongeman, goed verzorgd en strak in het uniform. Niets wijst erop dat achter deze vriendelijk ogende jongeman een destructieve persoonlijkheid schuilgaat. Elke poging om het levensverhaal van Louis Konings in te passen in de familiegeschiedenis is tot mislukken gedoemd: Louis laat zich niet inordenen, hij leidt een volstrekt eigenzinnig bestaan.

Het levensverhaal van Louis is zo gecompliceerd, omdat het niet alleen gaat over een persoonlijk drama, ook het leven van zijn vrouw en zoon loopt hopeloos in de vernieling. Uiteindelijk vluchten moeder en haar gezin naar België. En alsof dit nog niet voldoende is, komt zijn zoon als Belgische krijgsgevangene in 1940 om het leven. Hij wordt 24 jaar en heeft vanaf zijn derde levensjaar zijn vader niet meer gezien.

Het is nauwelijks te bevatten hoeveel ellende Louis zichzelf en anderen heeft berokkend. Toch kost het weinig moeite om achter de rusteloze, volstrekt onberekenbare zwerver een kwetsbaar mens te zien, die slachtoffer is van zijn eigen disfunctionele impulsen.

Dit “verhaal apart” wil speciaal aandacht besteden aan dit schijnbaar nutteloze leven en de verdrietige gevolgen ervan. Maar het was geen nutteloos leven. Louis heeft liefgehad, er zijn meerdere vrouwen die in de loop van zijn leven van hem hebben gehouden en met hem hebben samengeleefd.

Waarom vertrok Louis telkens op de momenten waarop hij als echtgenoot en vader extra hard nodig was? Was het een vlucht voor verantwoordelijkheden, waar hij niet tegen opgewassen was? Het is niet de bedoeling een oordeel te vellen, we willen enkel begrijpen wat hem rusteloos voortdreef.

Het levensverhaal van Louis Konings onderscheidt zich van de levensloop van zijn directe familieleden, maar maakt daar ook onlosmakelijk deel van uit. Het “*Verhaal apart*” beslaat enkel de laatste levensfase van Louis. Om goed te kunnen begrijpen wie Louis was en wat hij in zijn leven heeft betekend, is het lezen van twee andere familie verhalen een must:

“*De Lantaarnopsteker*”: hierin wordt het gezin waarin Louis opgroeit beschreven en “*Nog een gesneuvelde Konings*” over het leven en de vroege dood van zijn zoon.

Zaltbommel
December 2022
Ad Konings

Louis de grote afwezige

Op 20 september 1917 vieren de ouders van Louis, Goof Konings en zijn vrouw Wilhelmina Hersmis, hun 40-jarig huwelijksfeest. Er wordt natuurlijk een “statie-foto” gemaakt van het gezin: 8 zonen en 3 dochters, het trotse bewijs van een vruchtbaar en geslaagd huwelijk. Maar wat we zien is niet de werkelijkheid. De ramen op de achtergrond zijn niet echt, het zijn coulissen, en Louis is ook niet echt. Er is een foto van hem in de gezinsfoto gemonteerd. Het legeruniform dat hij draagt, suggereert dat hij niet op het feest aanwezig kan zijn omdat hij zich in militaire dienst bevindt. “*Hij dient het vaderland in het verre Indonesië*” wordt er gezegd, maar is dat wel zo? De verknipte foto van een afwezige Louis is zo tekenend voor het verloop van de rest van zijn leven, dat we hem op de titelpagina van ons verhaal hebben gezet.

De middelste in het gezin

Louis wordt geboren op 28 augustus 1887. Over zijn jonge jaren weten we niet veel. Laten we een poging doen de contouren te schetsen van het gezin waarin Louis opgroeit. Onderzoek heeft uitgewezen dat de positie van een kind in het gezin in belangrijke mate bepalend is voor zijn eerste levenservaringen. Wie staan hem het meest nabij en zijn voor hem een belangrijk voorbeeld?

Louis is het 6^e kind in een gezin van 11 in leven gebleven kinderen. Hij is de middelste van het gezin. Van het middelste kind wordt gezegd dat het te klein is voor het tafellaken en te groot voor het servet. Je bent niet de oudste en ook niet de kleinste, waardoor je altijd klem zit tussen de verstandige oudere en de speelse jongere. Om goed te kunnen accorderen moet je beiden zijn. Dat kan het gevaar opleveren dat je niet goed weet waar je bij hoort. Wat is precies je plaats? Maar geldt dat ook in een gezin van meer dan 10 kinderen? Zeker wel, je hebt meerdere kinderen boven en onder je en je loopt dan misschien een extra groot gevaar tussen wal en schip te vallen.

Schets van de onderlinge relaties

We schetsen de gezinssituatie van Louis vanuit zijn middenpositie gezien.

- Zijn oudste broer Thijs is bijna 10 jaar ouder. Uit huwelijksakten blijkt, dat Thijs bijna altijd getuige is namens de familie: hij vertegenwoordigt als oudste officieel de familie. Door het leeftijdsverschil is er een kloof tussen Thijs en Louis, ze hebben niet veel aan elkaar, zeker niet als de oudste altijd gelijk heeft en de baas over je wil spelen.
- Zijn oudste zus Marie speelt ook een dominante rol: die van vervangster van moeder. Ze let op hem, corrigeert hem en is door het leeftijdsverschil van 9 jaar ook geen leeftijdsgenoot van Louis, maar meer een bazin.
- Broer Rinus is ruim 7 jaar ouder, hij heeft een “overbrugbare” leeftijd en is daardoor meer benaderbaar voor Louis. Maar Rinus is gezien zijn verdere levensloop, waarschijnlijk de braafste van het gezin. Rinus en Louis hebben (te) uiteenlopende karakters om vertrouwelingen van elkaar te worden.

- Broer Bart is bijna 4 jaar als Louis wordt geboren. Zijn levensloop vertoont zo veel overeenkomsten met die van Louis, dat beide broers eigenlijk van hetzelfde laken een pak zijn. Ze trekken veel met elkaar op, zoals ze dat op latere leeftijd ook doen.
- Ook broer Janus, die 2 jaar ouder is dan Louis, is waarschijnlijk geen lievelingsbroer van Louis, hij is (te) serieus en (te) evenwichtig van karakter, en lijkt veel op Rinus.
- Broer Jan is 2,5 jaar jonger en voor Louis geen belangrijk referentiepunt. Daar komt bij dat Jan in 1918 trouwt en bij zijn schoonmoeder in Woensel gaat wonen en na de dood van zijn vrouw uit Tilburg verdwijnt en de opvoeding van zijn kinderen overlaat aan zijn ouders en de rest van de familie.
- Een opmerkelijke overeenkomst is te zien in de relatie van Louis met zijn 4,5 jaar jongere broer Piet. Zij trekken in hun jeugd jaren veel met elkaar op. Samen met oudere broer Bart tonen Louis en Piet in hun latere leven een opvallend gelijke leefwijze, die sterk afwijkt van de levenswandel van de andere gezinsleden.
- Jongste broer Noud is een kleine, rustige man, die geen vlieg kwaad doet. Dat kun je van zijn andere broers niet zeggen.
- Jana de jongste is 13 jaar jonger dan Louis; ze is iemand van een andere generatie.

Ingrijpende maatschappelijke veranderingen

Rond 1880 is in Nederland de industrialisatie nog nauwelijks begonnen. De meeste Brabantse huishoudens zijn van oorsprong boerenhuishoudens en thuiswevers. Je bent een kleinere boer met een eigen lapje grond en wat schapen en een koe. In de winter weef je op je huisweefgetouw. Goof Konings, de vader van Louis, komt uit zo'n gezin. Hij hielp zijn vader op de boerderij in de Hasselt en leerde weven. Het is een traditionele samenleving waar iedereen zijn plaats kent en weet wat er van hem verwacht wordt. Het kost moeite om de eindjes aan elkaar te knopen. Zodra je kinderen groot genoeg zijn, kunnen ze werken om een centje bij te verdienen. Elk gezinlid moet van jongsaf zijn aandeel leveren door het doen van huishoudelijk werk en het meewerken op het land. Meisjes die thuis niet nodig zijn, gaan in dienst als hulp in de huishouding, de jongens verhuren zich als seizoenarbeider.

Door de industrialisatie komt er naast het seizoengebonden werken in weer en wind met het risico van misoogsten, ook de mogelijkheid voor regelmatig werk het hele jaar door, op vaste uren en tegen een gegarandeerd loon. Voor velen is de keuze dan snel gemaakt. Ook vrouwen en meisjes gaan deelnemen aan het arbeidsproces, want de lonen zijn laag, alleen als ieder gezinlid meewerkt wordt armoede voorkomen. Want de toenemende industrialisatie schept wel meer werkgelegenheid, maar aan de grote materiële verschillen tussen gezinnen van ongeschoolde arbeiders en gezinnen uit hogere lagen van de bevolking verandert er weinig. De weg omhoog naar een beter leven is bijzonder moeilijk: als je voor een dubbeltje geboren bent word je nooit een kwartje. De omstandigheden zijn slecht: lage lonen, lange werktijden, een ongezonde en onveilige werksituatie en bijna geen wettelijke bescherming.

Het merendeel van de ongeschoolde arbeiders heeft betrekkelijk weinig inkomsten. Dat geldt vooral voor sectoren zoals, de overslag (havens), de textiel en de landbouw. Door de economische veranderingen neemt de welvaart van de bevolking geleidelijk wel wat toe.

Kinderarbeid enigszins beteugeld

Nieuwe productieprocessen veroorzaken ingrijpende wijzigingen in werk- en gezagsverhoudingen. Vertrouwde waarden en normen komen onder druk te staan. Het ouderlijke gezag brokkelt af. Een klein deel van de arbeidersklasse ziet nieuwe toekomstmogelijkheden en zal zich en hun kinderen laten scholen; een groot deel raakt verdwaald in een onzekere en onveilige wereld. Door het ontbreken van een leerplicht worden kinderen ook op zeer jonge leeftijd naar de fabriek gestuurd. Het Kinderwetje Van Houten uit 1874 is een eerste wettelijke poging om een eind aan ongelimiteerde kinderarbeid te maken. Alleen kinderen vanaf 12 jaar mogen in de fabriek werken en vanaf 13 jaar nachtarbeid verrichten. De wet is "niet toepasselijk op huiselijke en persoonlijke diensten en op veldarbeid". Dus in grote delen van het land, en ook in Brabant, blijft het mogelijk om kinderen ongelimiteerd te laten werken. In de Arbeidswet van 1889 wordt vastgelegd dat de werkdag van vrouwen en van kinderen van 12 tot 16 jaar maximaal elf uur mag duren en dat nachtarbeid voor deze groepen wordt verboden. Uiteindelijk zal de Leerplichtwet van 1901 ouders dwingen hun kinderen vanaf hun zesde of zevende levensjaar zes jaar aaneengesloten onderwijs te laten volgen.

Armoede en proletariaat

In de 18e en 19e eeuw worden met "*armen*" die mensen bedoeld die niet of nauwelijks werken en afhankelijk zijn van de bedeling. Het gaat om vijf tot tien procent van de bevolking. In de ogen van de burgerij hebben de paupers hun ellende door hun gebrek aan zelfbeheersing en beschaving en hun morele verdorvenheid aan zichzelf te danken. De overgrote meerderheid van de werkende klasse heeft het niet veel beter. Rond 1870 begint door de opkomst van het socialisme de emancipatiestrijd van de arbeiders. Het vraagstuk van de groeiende armoede en de slechte werk- en leefomstandigheden van de arbeidersklasse en het streven naar een volwaardige plaats van de arbeiders in de samenleving, zal tot aan de Eerste Wereldoorlog de Nederlandse en internationale politiek blijven beheersen.

Antwerpen

Als we het gezinsnetwerk overzien vormen Bart, Louis en Piet het rusteloze drietal dat periodiek een zwervend bestaan leidt. Ze willen niet in de fabriek werken, ze willen eigen baas zijn en gaan en staan waar ze willen. Ver van huis gaan werken is voor hen vooral avontuur. Voor het geld hoeven ze het niet te doen, want ongeschoolde havenwerkers verdienen nog minder dan het karige loon van een fabrieksarbeider. Voor mijnwerkers is dat een ander verhaal; hun werk wordt goed betaald.

De broers verblijven meerdere keren, alleen, samen of met hun gezin in Antwerpen om als sjouwerman in de havens te werken. Piet en Louis gaan meerdere keren met vrouw en nog erg jonge kinderen voor enige tijd naar Antwerpen. Twee kinderen van Piet worden zelfs in Antwerpen geboren: Pieter (1913) en Henrica (1919).

In het Antwerpse Felix-archief waar de Antwerpse vreemdelingendossiers zijn opgeslagen, vinden we geen inschrijvingen van Piet en Louis: ze verblijven dus clandestien in de havenstad. Wat zouden we graag willen weten waar Louis en zijn broer verbleven in Antwerpen, hoe ze leefden en woonden. Het moeten schamele omstandigheden zijn geweest.

En waarom zo veel moeite doen om als sjouwerman een karige boterham te verdienen als er in Tilburg vol op werk is waarmee dezelfde karige boterham kan worden verdiend? Is het alleen avontuurlijke drang? Het is meer dan waarschijnlijk dat met clandestiene handel in de haven een extra centje wordt bijverdiend.

In deze historische context speelt zich een belangrijk deel van het leven van de jonge Louis af. De klok gaat steeds meer de dienst uitmaken, want orde en regelmaat zijn nodig om het productieproces soepel te laten verlopen. Dat heeft directe gevolgen voor de mens die in dat systeem moet meedoen en voor de organisatie van de samenleving als geheel. Maar Louis laat zich niet inordenen in het arbeidsproces, hij wil vrij en onafhankelijk zijn. Daarom zal zijn leven niet soepel verlopen. Maar de industrialisatie heeft niet alleen nadelen. Transport en openbaar vervoer worden de levensaders van de nieuwe samenleving. Enigszins verrast nemen we kennis van de uitgebreidheid van het spoorwegnet op het eind van de 19e eeuw.

Op 1 januari 1872 wordt een enkelsporige spoorbrug geopend over Het Hollands Diep richting Dordrecht en verder naar het noorden. Louis kan zich dus rond 1900 eenvoudig met de trein verplaatsen en zo zijn bestaan verruimen. Antwerpen, Heerlen, Verviers, Sneek en Alkmaar zullen door hem worden bezocht op zoek naar arbeid en inkomen. We vermoeden dat hij ook veel te voet en per woonwagen op pad is.

In aanraking met justitie

De eerste objectieve informatie over Louis komen we tegen op een registratiekaart van 30 april 1907, opgemaakt door een ambtenaar van de gevangenis van Breda. Louis is dan 19 jaar oud. Als je voor moet komen in Breda, dan is er sprake van een ernstig delict dat niet door de kantonrechter kan worden behandeld.

Hij wordt veroordeeld voor: *“Opzettelijk en wederrechtelijk enig goed vernielen hetwelk aan een ander toebehoort”* (bron: “gevangenisarchieven tot 1940”; (www.bhic.nl))

De ambtenaar ziet een gezonde kerel voor zich, blond haar en geen lichamelijke afwijkingen. De gevangene weet zich, ondanks gebrek aan elementaire scholing goed te gedragen. Hij zegt namelijk geen onderwijs te hebben genoten en niet te kunnen schrijven. Dat verwondert ons, want de andere broers en zussen hebben wel de lagere school bezocht en kunnen allen lezen en schrijven. Was Louis misschien een kind met een verstandelijke handicap? Dat denken we niet, bij andere gelegenheden blijkt hij wel te kunnen schrijven. Hij is impulsief, laat zijn fantasie de vrije loop en neemt het met de waarheid niet zo nauw en dat maakt zijn gedrag onvoorspelbaar.

Hij moet 10 dagen zitten en wordt op 10 mei 1907 uit hechtenis ontslagen. Deze veroordeling zal gevolgd worden door regelmatig terugkerend onaangepast gedrag: Als drankgebruik in het spel is laat Louis zich niet commanderen, zeker niet door het wettelijke gezag. Gelukkig maar dat niet altijd proces-verbaal wordt opgemaakt. (Zie afbeelding 1)

Desertie

Vanaf 1898 geldt de persoonlijke dienstplicht, waarbij iedere man vanaf 20 jaar zelf zijn dienstplicht moet vervullen. Vóór 1898 kon je nog een ander inhuren om voor jou tegen betaling in het leger te dienen. Op 21 februari 1915 wordt de dan 27-jarige Louis door de Krijgsraad in Den Bosch veroordeeld tot 3 maanden hechtenis wegens het tweemaal plegen van desertie. We konden er op wachten.

Het soldatenleven bestaat bijna volledig uit discipline, het moeten opvolgen van bevelen en strenge handhaving van discipline, orde en netheid. Het voelt als een gevangenis, dus Louis onttrekt zich liefst tweemaal, aan zijn plicht als dienstplichtig militair. Hij wordt opgepakt, veroordeeld en meteen achter de tralies gezet. Op de dag dat hij vrijkomt, onttrekt hij zich weer aan de militaire gezag en wordt aansluitend wederom wegens desertie tot 1,5 maand hechtenis veroordeeld.

In het gevangenisregister wordt het volgende vastgelegd:

Militair soldaat van de 2e Compagnie, 1e Bataljon, 2e Regiment Infanterie

Op 21.02.1915 gearresteerd op bevel van Garnizoenscommandant Oisterwijk.

Aanklacht: desertie gepleegd

Vonnis: Krijgsraad legt 1,5 maand hechtenis op in gevangenis Den Bosch

Detentie: Van 24.02.1915 tot 16.04.1915

Diversen: Kan schrijven/handtekening zetten.

Aanklacht: voor tweede keer desertie

Vonnis: Krijgsraad in Den Bosch legt weer 1,5 maand hechtenis op.

Detentie: Van 16.04.1915 tot 25.05.1915

Huwelijk

Op de dag van de bruiloft van zijn ouders, 20 september 1917, is Louis 29 jaar oud en 7 maanden getrouwd met weduwe Johanna Tuijelaars, moeder van 2 dochters van 6 en 3 jaar oud. Louis en Johanna zijn samen ook de ouders van een zoontje, Adrianus Cornelis, dat 6 maanden voor hun huwelijk wordt geboren. Het zijn verwarrende omstandigheden die voor veel schaamte en beroering in de familie zorgen. Zijn de wederzijdse ouders wel zo blij met de trouwplannen? Ze hebben niet zo veel te willen. Er is geen ontkomen aan: Johanna is bevallen van een kind van Louis, zij is door zijn schuld ongehuwd moeder, Louis moet zijn verantwoordelijkheid nemen. Er wordt dus getrouwd. De jonge echtgenoot heeft geen vast inkomen. Het is begrijpelijk dat hij besluit om in de mijnen te gaan werken: het is zwaar werk maar het verdient goed.

En zwaar werk verrichten is Louis gewend, een groot deel van zijn leven is hij sjouwerman. Er is een kindje op komst, maar toch vertrekt het gezin op 26 april 1917 naar Heerlen.

Het is begrijpelijk dat Johanna na ongeveer een half jaar weer teruggaat naar haar vertrouwde omgeving, om de bevalling af te wachten. Op 21 december wordt een meisje geboren, zij krijgt de naam Rosalina. Er is grote vreugde in de familie, maar Louis ontbreekt bij de bevalling. In de loop van 1918 gaat Johanna (met haar 3 andere kinderen?) terug naar Heerlen, maar Rosalina blijft in Tilburg achter.

Definitieve breuk

Het in- en uitschrijven in het Bevolkingsregister van Tilburg en Heerlen geeft geen betrouwbaar inzicht in de feitelijke verblijfplaats van het gezin. Het is aannemelijk dat Johanna en haar kinderen na de geboorte van Rosalina niet meer naar Heerlen zijn teruggekeerd, maar in Tilburg zijn gebleven.

De broze gezondheid van Rosalina kan een belangrijke reden daarvoor zijn geweest, want het meisje wordt maar 15 maanden oud. Ze overlijdt op 18 april 1919 te Tilburg. Louis is ook hierbij afwezig.

Enkele weken na het overlijden van Rosalina, schrijft Johanna zich op 8 mei 1919 uit het bevolkingsregister van Heerlen. Vanaf 21 mei staat ze in Tilburg ingeschreven en woont met haar kinderen, zonder Louis, in de Veldstraat op nummer 21. Louis vertrekt op 20 mei 1919 ook naar Tilburg maar gaat in de Oerlesestraat op nr. 9 wonen. Twee verschillende woonadressen: het is duidelijk dat het huwelijk ernstig is ontwricht. Op 27 juli laat hij zich inschrijven in het bevolkingsregister van Tilburg Kort na zijn terugkeer uit Heerlen, verdwijnt Louis van de radar. Waar zou hij nu weer zitten? Hij slaat op de vlucht en monstert aan op de wilde vaart. Op 11 november 1920 wordt hij geregistreerd op Ellis Island in New-York.

Als Louis naar Veldstraat 21 gaat om na lange tijd vrouw en kinderen weer te zien, komt hij er snel achter dat zij kort na 18 april 1919, de overlijdensdatum van dochtertje Rosalina, met de noorderzon moet zijn verdwenen. Louis heeft niets meer in Tilburg te zoeken en schrijft zich op 12 augustus 1921 weer uit en vertrekt naar Antwerpen. Dan raken we zijn spoor bijster. Hij moet op zeker moment naar Tilburg zijn terug-gekeerd, want op 7 augustus 1925 wordt hij uitgeschreven uit de Burgerlijke Stand van Tilburg. Ben Verhoof, ook onderzoeker van de Konings-stamboom, komt Louis weer op het spoor via de gezinskaart van zijn ouders over de periode 1920-1930. Hij blijkt in Alkmaar te wonen.

Ben Verhoof: *Zijn adres in Alkmaar is "woonwagenvak wagen nr. 20". Er worden geen gezinsleden vermeld. Waar Johanna en haar drie kinderen zijn gebleven is onduidelijk. Mogelijk is ze in Antwerpen gebleven, want we vinden geen enkel teken van leven van haar en haar kinderen in de archieven van Tilburg en omgeving. We zijn benieuwd wat er van hen geworden is. Ook willen we weten op welke plek en op welke datum Louis zijn onstuimige leven heeft beëindigd. Het verhaal is nog niet af. Er is nog werk aan de winkel.*

Louis weer op het spoor

Deze woorden zijn decennia geleden geschreven en al die tijd hebben we geen levensteken van Louis noch van Johanna kunnen ontdekken. Het zal tot 2021 duren voordat we Louis weer op het spoor komen en hem niet meer loslaten. Er zijn geen signalen die erop wijzen dat hij na 7 augustus 1925 nog contact met zijn gezin en familie heeft gehad, want wat een familie weet of verzwijgt is niet terug te vinden in de archieven. Hij is in die tijd waarschijnlijk zonder vaste woon- en verblijfplaats en trekt alleen of samen met anderen rond in de omgeving van Alkmaar, Amsterdam en andere plaatsen in Noord-Holland. Het is moeilijk voorstelbaar dat niemand in de familie weet heeft van het wel en wee van Louis en ook niet weet waar zijn vrouw en kinderen verblijven. We zullen het nooit weten.

Echtscheiding

Louis duikt weer op in de officiële overheidsregistratie als op 19 januari 1928 door de rechtbank te Leeuwarden vonnis wordt gewezen. Op genoemde dag wordt op zijn verzoek zijn huwelijk met Johanna Tuijelaars ontbonden. Bij verstek, want Johanna blijkt inderdaad onvindbaar. Op 4 mei 1928 wordt de echtscheiding officieel bekrachtigd door inschrijving in de Burgerlijke Stand van Tilburg. Zijn de families Konings en Tuijelaars daarvan door de Tilburgse overheid op de hoogte gesteld? Je zou het wel denken. Maar waarom de echtscheiding? Er kan maar een enkele reden voor zijn: Louis wil opnieuw trouwen. We zijn benieuwd wie de vrouw is die hij ondanks zijn onberekenbaarheid en gecompliceerdheid het hof heeft weten te maken.

Relatie met Aukje Peters

Louis laat zich van Johanna scheiden omdat hij wil trouwen met de 17 jaar oudere Aukje Peters. Zij wordt geboren te Sneek op 8 september 1870 en vertrekt in 1887 (het geboortjaar van Louis) als 17-jarige naar Amsterdam. Aukje komt uit een gezin met broers die duidelijk tekenen van zwerfgedrag vertonen. Haar broer Christiaan (1868) wordt matroos, haar andere broer Age (1874) is scheepstimmerman en los arbeider. Hij trouwt de dochter van een kermisreiziger.

- **Dienstbode in Amsterdam**

In Amsterdam is Aukje als inwonende dienstbode werkzaam:

1887/1888: Dijkdwarstraat 3, Amsterdam (Nieuwmarktbuurt)

1889/1890: dienstbode, wonend: Zeedijk 40, Amsterdam

1891: dienstbode, wonend: Utrechtsestraat 120, Amsterdam

- **Diverse huwelijken**

Op 2 november 1893 trouwt Aukje met ene Gerrit van den Berg, konstabelsmaat bij Marine. Ze wonen korte tijd in Hellevoetsluis en Den Helder tot ze 24 maart 1894 worden ingeschreven in Sneek. Hun huwelijk houdt geen stand. Op 12 februari 1903 wordt de echtscheiding uitgesproken. Aukje gaat na haar scheiding weer als dienstbode werken.

Nu in Alkmaar, waar ze in het dienstbodenboek van 1910 staat geregistreerd. Wie denkt dat er nu een periode van rust en orde in haar leven aanbreekt, heeft het helemaal mis. Datzelfde jaar nog, 4 november 1910, trouwt Aukje in Sittard met Jan Dahmen, geboren te Heerlen. Hij is analfabeet zonder vaste woon- en verblijfplaats en hij heeft een strafblad. In 1898 zit hij 2 weken gevangen in Breda en aansluitend 3 maanden in militaire detentie vanwege desertie. In 1901 zit hij 6 maanden vast voor diefstal en in 1905 weer 2 maanden wegens desertie. Dat is een leefstijl die verdacht veel op die van Louis lijkt. Aukje en Jan geven beiden aan koopman en koopvrouw van beroep te zijn. Jan is ook stoelenmatter, een vak dat hij zeer waarschijnlijk tijdens gevangenschap heeft geleerd. Samen trekken ze rond en verdienen de kost met ambulante handel en het matten van stoelen. Jan is geen brave echtgenoot, hij zit tijdens zijn huwelijk met Aukje enkele keren vast. Zijn laatste detentie stamt uit 1922. Hij sterft in 1945 in Nijmegen.

Ook Aukje laat zich tijdens haar huwelijk met Jan Dahmen niet onbetuigd: In 1912 wordt zij in Waalwijk veroordeeld voor het opgeven van een valse naam. In 1914 krijgt zij detentie voor dezelfde overtreding. Aantekening "zwerfend". In 1916 moet zij een straf uitzitten voor schending van de openbare eerbaarheid. In 1920 staat Aukje weer ingeschreven in het Bevolkingsregister van Amsterdam. Zij is dan 50 jaar oud. Waar Jan verblijft is onbekend.

Ook haar 2^e huwelijk houdt geen stand. Op 13 oktober 1927 wordt de echtscheiding uitgesproken. Een kleine 1,5 jaar later hertrouwt ze, op 23 februari 1929, met Louis Konings die zelf nog geen jaar eerder is gescheiden van zijn vrouw Johanna Tuijtelaars. Louis heeft waarschijnlijk het echtpaar Aukje en Jan rond 1925 ontmoet op een woonwagenvakantie te Alkmaar. Ze besluiten gedrieën te gaan rondtrekken. Maar met Louis valt moeilijk samen te leven. Dat gaat even goed maar dan ontstaan er spanningen. De korte termijnen waarop Aukje en Louis zich vervolgens van hun partners laten scheiden en kort daarna trouwen, duidt op een goede, gezamenlijk planning.

Op 23 februari 1929 trouwen Louis en Aukje te Sneek. Louis is 41 jaar, venter van beroep en woonachtig in Sneek. Aukje is 58 jaar oud, ook ventster van beroep en ook woonachtig in Sneek. Er is helemaal geen familie aanwezig bij de huwelijks-voltrekking. Dat er niemand van de familie Konings present is, kon verwacht worden. Sneek ligt heel ver van Tilburg. Maar dat er ook geen familie van Aukje aanwezig is wekt verbazing. De twee wettelijke getuigen zijn ambtenaren van de gemeente Sneek die toevallig niets anders te doen hebben: Jacob Wind, 32 jaar, commies ter secretarie en H. van der Werf, 35 jaar, gemeentebode. Aukje en Louis zetten beiden hun handtekening. (Afbeelding 2).

Over de periode in Sneek is geen informatie beschikbaar. Het is niet aannemelijk dat hij met Aukje een geregeld leven gaat leiden. Op grond van eerdere ervaringen weten we dat een huwelijksband Louis er niet van weerhoudt om zijn plan te trekken. De kans is groot dat hij weer aan het zwerven is gegaan, met of zonder zijn vrouw.

Opname en overlijden

Impressie van zaal in "St. Bavo

We nemen aan dat zijn verwardheid toeneemt en zijn gedrag steeds onvoorspelbaarder wordt. Naar alle waarschijnlijkheid wordt hij op een van zijn zwerftochten in Noord-Holland van straat gehaald en opgenomen in de rooms-katholieke psychiatrische inrichting voor mannen "St Bavo" te Noordwijkerhout.

Hoe lang Louis in deze inrichting verblijft voordat hij overlijdt is onbekend. Hij sterft op 10 november 1936, op 49-jarige leeftijd. Het overlijden komt mogelijk onverwacht, want uit niets blijkt dat Aukje of andere familieleden aan zijn sterfbed aanwezig zijn.

Ook rijst de vraag of en wanneer de familie Konings wordt geïnformeerd over zijn overlijden. Uit de huwelijksakte uit 1937 van Johanna Tuijtelaars, zijn ex-partner, weten we dat zij en ook hun zoon en ook de familie Konings op de hoogte waren van zijn overlijden. Aukje overleeft Louis 15 jaar, ze overlijdt 1 januari 1951 in Sneek, op 80-jarige leeftijd.

De 26-jarige verpleger Johannes Petrus Heemskerk meldt aan de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Noordwijkerhout, dat hij op 10 november 1936 om kwart voor een in de namiddag getuige was van het overlijden van de 49-jarige Louis Konings. In de kantlijn staat "Inwoner van Sneek". (Afbeelding 3)

Enkele dagen later wordt de overlijdensakte ingeschreven in het bevolkingsregister van Sneek. De akte wordt niet voorgelezen omdat er niemand van de familie aanwezig is om het nieuws aan te horen. Ook zijn zoon niet. Louis sterft eenzaam en alleen. Maar daarmee is zijn trieste levensverhaal nog niet ten einde. (Afbeelding 4)

Ook einde aan zijn nageslacht

In januari 2021 komt Louis Konings plotseling weer vol in onze aandacht als in de archieven van de Oorlogsgravenstichting een Belg wordt ontdekt met erg bekende voor- en achternamen: Adrianus Cornelis Konings. Het blijkt de verloren gewaande zoon die op 6 juni 1940 bij Willemstad verdrinkt, wanneer de boot waarmee hij als krijgsgevangen Belgische soldaat naar Duitsland wordt getransporteerd, op een mijn loopt en zinkt. Met de dood van zijn zoon komt er postuum ook definitief een eind aan het nageslacht van Louis. We zijn moeder en zoon na zoveel jaren eindelijk op het spoor en zijn onmiddellijk een zoektocht gestart. Uit de registratiegegevens komen we te weten dat Adrianus in 1940 samen met zijn moeder in Duffel (België) woont. Eind 1919 hebben ze zich daar gevestigd om onbereikbaar te zijn voor Louis. Aan onze speurtocht naar moeder en zoon hebben we een apart kortverhaal gewijd: "*Nog een gesneuvelde Konings*". (www.adkonings.com)

Nawoord

Met een mengeling van verbazing, medelijden en verontwaardiging heb ik het leven van Louis Konings gevolgd. Het is niet zozeer zijn asociale en onverantwoorde gedrag dat tot onze verbeelding spreekt, het liefdeloos doodzwijgen door zijn familie treft mij nog het meest. Zijn broer, mijn grootvader zweeg als het graf. Zijn kinderen hebben zeker van hun “vreemde oom” geweten maar zij zwegen ook. Op feesten en verjaardagen waren alleen familieleden van onbesproken gedrag welkom. Hun broer Rinus, hofleverancier van priesters en nonnen zorgde voor een scherm van vroomheid waarachter een lading minder vroom gedrag aan het oog werd onttrokken.

De neiging om eigen fouten te verbergen en je te schamen voor negatief gedrag van familieleden, is bijna niet te onderdrukken. Toen ik kennisnam van de weinig fraaie levensloop van mijn oudoom Louis, ben ik er in eerste instantie met een boog omheen gelopen. Tot ik me realiseerde dat een familie-onderzoeker niet iemand is die op zoek is naar het succesverhaal van zijn voorouders, maar iemand die op de eerste plaats op zoek is naar herkenning en erkenning: op welke schouders sta ik en wat kan ik via mijn voorouders leren over mezelf.

Afbeelding 1

Nr.	Naam	Taljaar	De	Plaats	Waar	Waar	Waar	Waar	Waar	Waar	Waar	Waar
77	Adrianus	1840	de	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden
78	Adrianus	1840	de	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden	Wierden

Afbeelding 2

Heden den driëntwintigsten Februari
negentienhonderd negen en twintig zijn voor mij Ambtenaar van den Burgerlijken Stand
der gemeente Sneek in het huis der gemeente verschenen, ten einde een huwelijk
aan te gaan:

Adriaanus Johannes Koning oud en
veertig jaren, wasser, geboren te Tilburg en wo-
nende te Sneek van echt gescheiden echt-
genoot van Johanna Auguste meermalen
jarige zoon van Godfriedus Koning
en van Willemina Theresius beiden
Noord broer en wonende te Tilburg;

en
Anky Peter oud acht en veertig jaren, rent
veertig geboren en woonende te Sneek van
echt gescheiden echtgenoot van Jan
Wahnen zeder van Gerit vanden Noog
minderjarige dochter van Jouke Peter oia.
leden en van Justje de Jager zonder de
noog, woonende te Sneek.

De afkonding betreffende dit huwelijk heeft zonder stuiting plaats gehad alhier
op Katerdag den negenden Februari des
jaars

Ik heb bruidegom en bruid in het openbaar afgevoerd of zij elkander aannemen
tot echtgenooten en getrouwelijk alle de plichten zullen vervullen, welke door de
wet aan den huwelijken staat verbonden zijn. Nadat deze vragen door hen bevestigend
beantwoord werden, heb ik, in naam der wet, verklaard, dat:

Adriaanus Johannes Koning
en
Anky Peter

bovengenoemd, door het huwelijk aan elkander zijn verbonden.

Als getuigen waren tegenwoordig:
Jacob Wind, oud veertig jaren, loom-
meester ter secretarie en Thonis van der
Wief, oud veertig jaren, gemeentebode,
beiden woonende te Sneek.

Waarvan akte, welke is voorgelezen.

J. Koning
A. Peter
J. J. J.
J. J. J.

Afbeelding 3

Heden 11 November negentienhonderd
zes en dertig, verschoen voor mij, Ambtenaar van den burgerlijken stand der
gemeente NOORDWIJKERHOUT:

Heemskerck, Johannes Petrus
oud zeventien jaren, verfteger
wonende te Wierden
die, op grond van eigen wetenschap, verklaarde, dat op 11
November dezes jaars, des na middags te kwart voor 12 uur,
in deze gemeente is overleden: Koning, Rudovicus
Johannes

oud veertig jaren, honderd berouf
geboren te Tilburg en wonende te Sneek
gescheiden echtgenoot van Johanna Auguste echtgenoot
van Peter, Anky noog van Koning, Godfriedus
zonder beref, woonende te Tilburg en van Theresius, Willel-
mina beiden

Waarvan akte, welke is voorgelezen.

J. Heemskerck De Ambtenaar van den burgerlijken stand,
J. J. J.

Afbeelding 4

No. 215

Heden, veertien november
negenentienhonderd zes en dertig ~~verscheen voor~~ mij Ambtenaar van de Burgerlijke
Stand der gemeente Sneek, ontvangen en ingeschreven een
ingevolge het tweede lid ~~oud van artikel vijftig jaren,~~
van het Burgerlijk Wetboek, wonende te ~~afgegeven in~~ Wiek
die, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, verklaarde dat op ~~sel uit~~
het overlijdensregister der ~~van dit jaar, des~~ ge ~~middags te~~
meente Hoord uit, te Sneek wijkerhout, waaruit blijkt
dat op tien november van dit jaar des namiddags te
kwart voor een uur aldaar is overleden: Konings, Ludo
vicus Johannes, oud negen en veertig jaren, zonder beroep,
geboren te Tilburg, wonende te Sneek, van echt gescheiden echt
genoot van: Tuijelaar, Johanna, echtgenoot van: Peters, Aukje
voorn van: Konings, Godofridus, zonder beroep, wonende
te Tilburg en van: Beremis, Wilhelmina, overleden.

Waarvan akte, welke is voorgelezen.

*nevensstaande
de goedgekeurde
tussenvoeging
in "is door",
ommede de door-
aling van acht
r. twintig ge-
rukte woorden,
J. Meerman*